

4. december 2023

Grøn Pulje kommer kun ganske sjældent naturen til gavn

Modsat politikernes ønske, går midlerne fra Grøn Pulje kun yderst sjældent til etablering af natur og øget biodiversitet. Vi foreslår derfor, at der indføres øremærket kompensation til naturen.

- Midlerne fra Grøn Pulje går yderst sjældent til etablering af natur.
- Langt størstedelen af midlerne fra Grøn Pulje går til etablering og renovering af bygninger mv.
- Faktisk er blot 8,2 pct. af tildelte midler fra Grøn Pulje tilkendt projekter, der forbedrer naturen.
- For at sikre, at naturen ikke bliver overset, bør politikerne indføre øremærket naturkompensation fra VE-udbygningen.

Regeringsudspil skal imødekomme en firedobling af produktion fra VE på land....

Regeringen præsenterede d. 9. oktober deres nye udspil "Klimahandling - Sammen om mere grøn energi fra sol og vind på land", der skal sikre en firedobling af strømproduktionen fra vedvarende energi (VE) på land. Et af regeringens initiativer handler om at styrke både lokal opbakning og borgerinddragelse ved at øge kompensationen fra Grøn Pulje og VE-Bonusordningen. Helt konkret foreslår regeringen at øge kompensationsordningen til kommunen Grøn Pulje med 150 pct. og VE-bonusordningen, der går til de nære naboer, med 50 pct.¹ Grøn Pulje er en kompensation, VE-opstillerne betaler til den kommune, hvor VE-anlægget opstilles. Det er kommunens opgave at uddele midlerne fra Grøn Pulje. Midlerne uddeles til projekter ansøgt af nære naboer og foreninger til energianlæg og generelle grønne tiltag. Boks 1 beskriver Grøn Pulje i detaljer.²

... der også skal komme naturen til gode

I udspillet lægger regeringen op til, at midlerne fra Grøn Pulje bl.a. skal gå til lokale projekter, der har til hensigt at styrke dansk natur og biodiversitet. I udspillet skriver regeringen: "Udover at opstillerne af vedvarende energi tænker biodiversitet ind i deres projekter, kan de ekstra midler fra grøn pulje også anvendes til initiativer, der styrker biodiversiteten. Klima og natur er ikke hinandens modsætninger, men kan sameksistere."³

Vi ser nærmere på, hvad midlerne i Grøn Pulje er brugt til

I dette notat undersøger vi, hvad midlerne fra Grøn Pulje og dens forgænger Grøn Ordning historisk er gået til. Vi konkluderer, at Grøn Pulje ikke historisk har haft den ønskede effekt om at bidrage til mere natur.

Få midler til naturen

Pba. af vores analyse finder vi, at langt størstedelen af midlerne fra Grøn Pulje går til etablering og renovering af bygninger mv. Faktisk er blot 8,2 pct. af tildelte midler fra Grøn Pulje tilkendt projekter, der forbedrer naturen.

Naturen forbigået i tidligere støtteordning

Grøn Puljes forgænger, Grøn Ordning, tilkendte i perioden 2008 til 2018 midler til i alt 716 projekter fra energianlæg med nettilslutning. Ifølge Energistyrelsen fik kun 15 projekter, der havde til formål at forbedre dansk natur, tilkendt midler fra Grøn Ordning. Det svarer til blot 2,1 pct. af de støttede projekter.⁴ Hele 133 projekter fik tilkendt midler til naturoplevelser, der indebærer shelters, stisystemer osv. Den slags projekter styrker ikke natur og biodiversitet og er derfor i en kategori for sig.

Grøn Pulje erstatter Grøn Ordning

Grøn Pulje, der erstattede Grøn Ordning, gælder projekter, der har opnået byggetilladelse efter 1. juni 2020.⁵ På samme måde som Energistyrelsen har vi i Kraka Advisory undersøgt, hvordan midlerne fra Grøn Pulje er blevet fordelt. Ordningen stadig er ny, så antallet af projekter, der har fået støtte, er stadig begrænset. Flere store VE-kommuner, såsom Lolland, Tønder og Thisted, har fx endnu ikke udbetalt midler fra Grøn Pulje. Der tegner sig dog stadig et tydeligt billede af, at midlerne kun sjældent kommer naturen til gavn.

217 projekter er blevet undersøgt

Vi har inddelt 217 projektansøgninger fra ni kommuner i tre underkategorier: "Etablering og renovering af bygninger mv.", "etablering af natur" og "uddannelses- og kulturaktiviteter". Kategorien "etablering og renovering af bygninger mv." indebærer renovering, forbedring og etablering af bygninger mv. Det kan fx være et projekt som udskiftning af et oliefyr til en varmepumpe i et forsamlingshus eller etablering af shelters i en skov. "Etablering af natur" er projekter, hvor der bruges midler til at etablere ny natur. Det kan fx være etablering af skov, opkøb af lavbundsjord og tiltag til forbedring af biodiversiteten. Uddannelses- og kulturaktiviteter indebærer arrangementer, foredrag, formidling og uddannelsesaktiviteter.

¹<https://kefm.dk/Media/638324394100598678/Udspil%20-%20Mere%20gr%C3%B8n%20energi%20fra%20sol%20og%20vind%20p%C3%A5%20land.pdf>

²<https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller>

³<https://kefm.dk/Media/638324394100598678/Udspil%20-%20Mere%20gr%C3%B8n%20energi%20fra%20sol%20og%20vind%20p%C3%A5%20land.pdf>

⁴https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Vindenergi/notat_om_groen_pulje.pdf

⁵<https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller>

Få ansøgninger til natur projekter

Af de 217 ansøgninger fik 130 projekter tilkendt midler. Blot 18 ud af 217 ansøgninger hører under kategorien "etablering af natur", hvoraf hele syv ansøgninger blev indgivet i Vordingborg kommune. Af de 130 projekter, der har fået tilkendt støtte, går kun 8 projekter ind under kategorien etablering af natur.

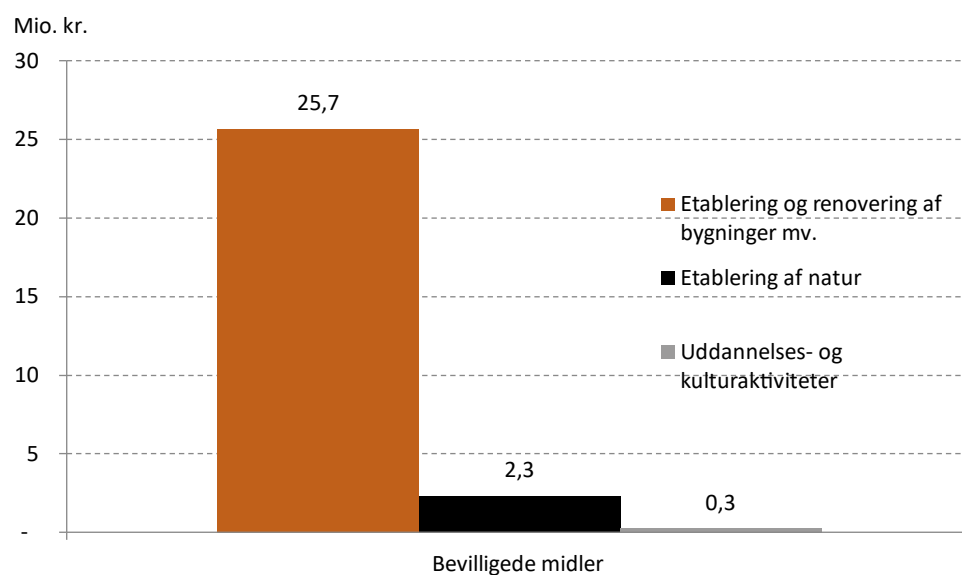
Grøn Pulje tilkender naturen få midler

De 130 projekter har samlet fået tilkendt 28,3 mio. kr. i støtte fra Grøn Pulje. Heraf har de projekter, som vi har kategoriseret som etablering af natur fået tilkendt blot 2,3 mio. kr., jf. figur 1. Det svarer til blot 8,2 pct. af de udbetalte midler. Af de 2,3 mio. kr. er hele 1,6 mio. kr. gået til ét specifikt projekt i Vordingborg, hvor Danmarks Naturfredningsforening har opkøbt 5,3 ha landbrugsjord, der skal indgå i et større sammenhængende naturområde.⁶ Ser man bort fra Vordingborg kommune, er der således stort set ikke tildelt penge til etablering af natur.

Midler fra Grøn Pulje går til etablering og renovering af bygninger mv.

Størstedelen af midlerne fra Grøn Pulje går til etablering og renovering af bygninger mv. Faktisk er hele 25,7 mio. kr., eller ca. 90,8 pct. af de tildelte midler fra Grøn Pulje, gået til netop etablering og renovering af bygninger mv, jf. figur 1.

Figur 1 Tilkendte midler fra Grøn Pulje fordelt på kategorier

Anm.: Tilkendte midler fra Grøn Pulje fordelt på 3 kategorier *Etablering og renovering af bygninger mv., Etablering af natur, Uddannelses- og kulturaktiviteter.*

Kilde: Egne beregninger pba. af opgørelse fra kommuner.

Grøn Pulje har ikke været til stor gavn for naturen

Det er tydeligt, at ordningen kun i meget begrænset omfang er kommet naturen til gode. Det vidner i høj grad om, at hvis man har et reelt ønske om, at VE-udbygningen skal bidrage positivt til natur og biodiversitet, bør man øremærke midler direkte til naturen, så den ikke skal kæmpe med andre projekter i kommunernes prioriteringer, for den kamp har naturen vist sig at have svært ved at vinde.

Naturen skal have øremærket kompensation

Da Grøn Pulje ikke tilgodeser naturen i tilstrækkelig grad foreslår vi, at der oprettes en særskilt kompensationsordning til naturen. Konkret foreslår vi en såkaldt 1:1-naturkompensation, hvor opstiller finansierer én hektar natur for hver hektar VE der stilles op. Udmøntningen af den øremærkede kompensation til naturen fastlægges i samarbejde mellem

⁶ <https://vordingborg.dn.dk/nyheder/nyhedsarkiv/mere-natur-dn-vordingborg-goer-noget-for-det/>

politikere og naturorganisationer. Ordningen er beskrevet i detaljer i Kraka Advisories rapport "10 GIGA PÅ TAVLEN: Vind og sol på land – en reel mulighed for grøn strøm og mere vild natur."⁷

Boks 1 Nuværende Grøn Pulje

Med Grøn Pulje skal opstillerne af VE-anlæg indbetale et engangsbeløb pr. opstillet MW til den kommune, hvori VE-anlægget opstilles.

Kommunen administrerer midlerne, og midlerne kan anvendes bredt til kommunale tiltag. Det er hensigten, at midlerne fortrinsvist skal støtte projekter ansøgt af nære naboer til VE-anlægget samt grønne tiltag i kommunen. Betalingen af midlerne skal ske direkte fra opstiller til kommunen som en engangsbetaling efter nettilslutning.

Ifølge *Notat om grøn pulje*, bliver kommunerne ikke modregnet i bloktilskud pga. indbetalinger til grøn pulje. Anlægsrammen påvirkes heller ikke, hvis det er lokale, som søger penge til etablering af et projekt. Søger kommunen selv pengene, hører det under anlægsrammen.

Satser:

- 125.000 kr. pr. MW for landvindmøller
- 165.000 kr. pr. MW for havvindmøller
- 40.000 kr. pr. MW for solcelleanlæg
- 92.000 kr. pr. MW for vandkraftværker.

Er midlerne i grøn pulje ikke allokeret til projekter 3 år efter indbetaling, skal kommunalbestyrelsen overføre det overskydende til staten. Kommunalbestyrelsen kan afsætte op til 8 pct. af midlerne til administration.

Kilder:

<https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller>
https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Vindenergi/notat_om_groen_pulje.pdf (Notat om grøn pulje)
<https://www.ft.dk/samling/20191/almedel/KEF/bilag/402/2233028.pdf> (Iovforslag om højere satser for grøn pulje)
<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2021/1791> (lovgivningen)

⁷ <https://kraka-advisory.com/news/10-giga-pa-tavlen-sadan-bliver-vedvarende-energi-pa-land-til-en-gron-vindersag-alle>